

Rozdział I

Pojęcia i zasady ogólne

269. Najświętsza Ofiara Mszy św., odprawiana według prawa i rubryk, jest aktem publicznego kultu składanego Bogu w imieniu Chrystusa i Kościoła. Dlatego należy unikać nazwy „Msza prywatna”.

270. Msza z Oficjum Bożym stanowi szczyt całego kultu chrześcijańskiego. Dlatego Msza zasadniczo powinna się zgadzać z Oficjum dnia.

Istnieją jednak także Msze niezgadające się z Oficjum, mianowicie wotywnie i za zmarłych.

271. Są dwa sposoby odprawiania Mszy: *Msza ze śpiewem (Missa in cantu)* i *Msza czytana (Missa lecta)*.

Msza nazywa się

ze śpiewem (in cantu),

jeżeli odprawiający kapłan rzeczywiście śpiewa te części, które według rubryk powinien śpiewać; w przeciwnym razie nazywa się *czytana*.

Msza ze śpiewem (Missa in cantu), jeżeli odprawia się ją z udziałem diakona i subdiakona nosi nazwę *Mszy uroczystej (Missa solemnis)*; jeżeli odprawia się ją bez diakona i subdiakona, nazywa się *Mszą śpiewaną (Missa cantata)*.

Msza uroczysta, którą odprawia Biskup lub inni mający tę władzę, z obrzędami przepisanyymi w księgach liturgicznych, nazywa się *Mszą pontyfikalną (Missa pontificalis)*.

272. Msza z natury swojej wymaga, aby wszyscy obecni uczestniczyli w niej w sposób sobie właściwy.

Należy tak kierować rozmaitymi sposobami czynnego uczestnictwa wiernych w Najświętszej Ofierze Mszy, aby usunąć niebezpieczeństwo jakiegokolwiek nadużycia i osiągnąć główny cel tego uczestnictwa, mianowicie pełniejszą chwałę Boga i zbudowanie wiernych.

To czynne uczestnictwo wiernych szerzej omówiła *Instrukcja o muzyce sakralnej i liturgii*, wydana przez św. Kongregację Obrzędów dnia 3 września 1958 roku.

273. Rubryki, które następują, odnoszą się tak do Mszy ze śpiewem (in cantu), jak do Mszy czytanych, chyba że wyraźnie zastrzeżono co innego.

Rozdział II

Kalendarz obowiązujący przy odprawianiu Mszy

Rozdział III

Msza konwentualna

(Hic omittuntur)

Rozdział IV

Msza w niedziele i dni powszednie

298. Wszystkie niedziele 1. i 2. klasy mają własną Mszę. Jednak niedziele po Objawieniu przeniesione między niedziele 23. i 24. po Zesłaniu Ducha Św. przyjmują antyfony na wejście, na ofiarowanie i na komunię oraz graduł i *Alleluia* z jego werselem z 23. niedzieli po Zesłaniu Ducha Świętego, zatrzymując własne modlitwy, epistołę i ewangelię.

299 ^{*}. Podobnie własną Mszę mają wszystkie dni powszednie okresu W. Postu i Męki Pańskiej oraz Suche Dni Adwentu i wrześniowe. W pozostałe dni powszednie odprawia się Mszę z poprzedniej niedzieli, chyba że rubryki przewidują co innego.

300. W soboty Suchych Dni oraz w sobotę „Sitientes” Mszę, w której udziela się wyższych święceń, należy odprawić ze soboty, chociażby przypadło święto 1. lub 2. klasy.

Rozdział V

Msze świąteczne

301. Mszą świąteczną *w ścisłym znaczeniu (sensu proprio)*, jest Msza o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, którą odprawia się zgodnie z porządkiem Oficjum (secundum ordinem Officii).

302. W szerszym znaczeniu (*sensu latiore*) Mszami świątecznymi są także:

1. Msza ze święta 3. klasy, które napotkało przeszkodę ze strony innego święta tego samego stopnia;
2. Msza ze wspomnienia w Oficjum bieżącego dnia;
3. Msza o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, którego wymienia się w tym dniu w Mar-tyrologium lub jego Dodatku zatwierdzonym dla danego Kościoła.

303. Msze świąteczne wymienione w poprzednim numerze cieszą się wszystkimi prawami liturgicznymi, jak gdyby obchodzono święto z całym Oficjum. Jednak:

1. Mszę ze święta 3. klasy, które napotkało przeszkodę, można odprawić w swoim dniu tylko wówczas, gdy święto przeszkadzające jest również 3. klasy;
2. Mszę ze wspomnienia w Oficjum bieżącego dnia oraz Mszę o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, którego wspomina się tego dnia w Martyrologium lub jego Dodatku zatwierdzonym dla danego Kościoła, można odprawić tylko w dniu liturgicznym 4. klasy.

304. Zakazuje się odprawiania Mszy świątecznych w szerszym znaczeniu w kościołach mających tylko jedną Mszę:

1. ilekroć obowiązuje Msza konwentualna, której nie może odprawić inny kapłan; chyba że według n. 289 Mszę można odprawić jako konwentualną;
2. ilekroć w dni Litanii według rubryk należy odprawić Mszę z Dni Krzyżowych (de Rogationibus).

305. Co do wyboru formularza Mszy świątecznej poza Mszą konwentualną należy zachować następujące przepisy:

1. w święta, które znajdują się w Proprium Sanctorum, bierze się Mszę, którą w tym dniu wskazuje Mszał. Jednak, zamiast Mszy z Commune, kapłan celebrujący może dowolnie (ad libitum) wybrać Mszę własną tego święta, jeżeli istnieje ona wśród Mszy dla niektórych miejsc (pro aliquibus locis);
2. w święta, których nie ma w Proprium Sanctorum, bierze się Mszę z Commune. Ilekroć w tym Commune jest kilka formularzy, wyboru dokonuje odprawiający kapłan. W każdej Mszy

z Commune można odczytać epistołę i ewangelię umieszczone w jakiegokolwiek Mszy z tego Commune lub na końcu całego Commune.

Rozdział VI

Msze wotywne

1. Msze wotywne w ogólności

306. Pod nazwą Mszy wotywnej rozumie się Mszę, której nie odprawia się ani o Oficjum lub wspomnieniach bieżącego dnia, ani o Tajemnicy lub Świętym wspomnianym w tym dniu w Martyrologium.

307. Msza wotywna może być:

1. o tajemnicach Pańskich;
2. o Najświętszej Maryi Pannie;
3. o Aniołach;
4. o Świętych;
5. w różnych potrzebach.

308. Jako Msze wotywne *o tajemnicach Pańskich* można odprawiać:

1. w całym Kościele:
  1. o Najśw. Trójcy;
  2. o Najśw. Imieniu Jezus;
  3. o Najśw. Sercu Jezusa;
  4. o Najdroższej Krwi Chrystusa;
  5. o Chrystusie Królu;
  6. o Najświętszym Sakramencie;

7. o Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie;
8. o Św. Krzyżu;
9. o Męce Pańskiej;
10. o św. Rodzinie Jezusa, Maryi i Józefa;
11. o Duchu Św.

1. w poszczególnych kościołach – oprócz Mszy wyżej wspomnianych wszystkie Msze ze świąt Pańskich, które są wpisane w kalendarzach partykularnych, oraz inne Msze wotywnie specjalnie przyznane;

Nie można jednak odprawiać jako wotywu Mszy, które odnoszą się do tajemnic życia Pańskiego.

309. Jako wotywy *o Najświętszej Maryi Pannie* można odprawiać:

1. w całym Kościele – Msze, które są wyznaczone w Mszale na soboty N. Maryi P. na różne okresy oraz wszystkie Msze ze świąt N. Maryi P. wpisanych w kalendarzu całego Kościoła;

2. w poszczególnych kościołach – oprócz Mszy wyżej wspomnianych wszystkie Msze ze świąt N. Maryi Panny, które są wpisane w kalendarzach partykularnych, oraz inne Msze wotywnie specjalnie przyznane.

Brakujące w tych Mszach części, które należy zmieniać zależnie od okresu roku liturgicznego, czerpie się z *Commune* świąt N. Maryi P.

Nie można jednak odprawiać jako wotywu Mszy, które odnoszą się do tajemnic życia N. Maryi P. z wyjątkiem Mszy o Jej Niepokalanym Poczęciu.

310. Jako wotywy *o Aniołach* można odprawiać:

1. Msze z poszczególnych świąt świętych Aniołów;
2. Mszę wotywną o świętych Aniołach wyznaczoną na wtorek.

311. Jako wotywy o *Świętych*, można odprawiać Msze o każdym kanonizowanym Świętym, którego wspomina się w Martyrologium Rzymskim lub w jego Dodatku zatwierdzonym dla danego Kościoła.

312. *Msze wotywno o Błogosławionych* można odprawiać na podstawie papieskiego indultu tylko w czasie triduum, które odprawia się na ich cześć w ciągu roku od beatyfikacji.

313. *Msze wotywno w różnych potrzebach* („*ad diversa*”), które można odprawiać w specjalnych okolicznościach lub potrzebach, znajdują się w Mszale lub w jego Dodatku zatwierdzonym dla danego kościoła.

314. Jako Mszę wotywną o tajemnicach Pańskich odprawia się Mszę z odpowiedniego święta, chyba że wyraźnie wskazano, że należy użyć innej; albo specjalną Mszę wotywną.

315. Jako Mszę wotywną o N. Maryi P., Aniołach i Świętych odprawia się Mszę z odpowiedniego święta, jeżeli jest w Mszale czy to w Proprium Sanctorum, czy to wśród Mszy dla niektórych miejsc, chyba że w Mszale wyraźnie wskazano jako wotywną inną Mszę.

Jeżeli w Mszale nie ma święta, bierze się Mszę z Commune. Ilekroć w tym Commune jest kilka formularzy, wyboru dokonuje odprawiający kapłan. W każdej Mszy z Commune można odczytać epistołę i ewangelię umieszczone w jakiegokolwiek Mszy z tego Commune lub na końcu całego Commune.

Należy jednak zachować rubryki przepisujące zmianę niektórych części lub słów zależnie od okresu liturgicznego i czysto wotywnego charakteru tej Mszy.

316. W jakiejś szczególnej potrzebie odprawia się Mszę wotywną własną, jeżeli jest w Mszale; jeżeli jej nie ma, odprawia się „Mszę w jakiegokolwiek potrzebie” („*Missa pro quacumque necessitate*”), odmawiając, zamiast modlitw tej Mszy, modlitwy odpowiadające zachodzącej potrzebie, jeżeli znajdują się między „Modlitwami różnymi”.

317. Zakazuje się jakiegokolwiek Mszy wotywniej o tajemnicach Pańskich, o N. Maryi Pannie lub Świętych, ilekroć przypada dzień liturgiczny 1. lub 2. klasy, w którym odprawia się Oficjum o tej samej osobie. Zamiast Mszy wotywniej należy wówczas odprawić Mszę przypadającego Oficjum. Jeżeli zaś przypada dzień liturgiczny 3. lub 4. klasy, można wybrać albo Mszę odpowiadającą Oficjum dnia, albo Mszę wotywną; wyklucza się jednak wspomnienie drugiej.

318. Modlitwę Mszy wotywniej, która napotkała przeszkodę, dodaje się do modlitwy Mszy z dnia pod jednym zakończeniem tylko wtedy, gdy Msza wotywna jest 1. lub 2. klasy i nie wypada dzień wymieniony w tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8.

Jeżeli napotka przeszkodę Msza wotywna 3. klasy, nie wspomina się jej we Mszy odpowiadającej przypadającemu Oficjum.

319. W dopuszczeniu i ustaleniu porządku modlitw w Mszach wotywnych należy zachować podane niżej przepisy dla poszczególnych klas Mszy wotywnych (nn. 330 *b*, 343 *b*, 386 *b*, 389 *b*).

320. O hymnie anielskim i wyznaniu wiary w Mszach wotywnych mówi się na właściwych miejscach, omawiając poszczególne klasy Mszy wotywnych, oraz niżej w nn. 431–432 i 475–476.

321. Jeżeli we Mszy jest sekwencja, to w wotywach się ją opuszcza.

322. Odmawia się prefację, która jest właściwa dla danej Mszy wotywniej; jeżeli jej nie ma, odmawia się prefację okresową (*de Tempore*) albo zwykłą (*communis*) według zasad ogólnych.

323. W Mszach wotywnych należy używać paramentów barwy odpowiadającej danej Mszy; lecz w Mszach wotywnych czytanych 4. klasy niekonwentalnych można użyć barwy dnia, zachowując jednak barwę fioletową i czarną tylko w Mszach, którym z zasady one przysługują.

324. Jeżeli rubryki szczegółowe nie postanawiają inaczej, Msza wotywna może być ze śpiewem (*in cantu*) albo czytana (*lecta*).

325. Msze wotywne są 1., 2., 3. lub 4. klasy; omawia się je w następujących numerach.

326. W kościołach mających tylko jedną Mszę zakazuje się wszelkich Mszy wotywnych:

1. ilekroć obowiązuje Msza konwentualna, której nie może odprawić inny kapłan, z wyjątkiem Mszy wotywnych, które w pewne dni można (n. 289) albo należy (nn. 290–294) odprawić jako Mszę konwentualną;
2. dnia 2 lutego, jeżeli będzie poświęcenie świece;
3. w Litanię większą i mniejszą, jeżeli trzeba odprawić Mszę z Dni Krzyżowych (n. 346).

327. Ilekroć w rubrykach albo w specjalnym indulcie jakaś Msza jest określona jako wotywa pewnej klasy, podlega zasadom i przywilejom ustanowionym dla tej klasy Mszy wotywnych.

1. Msze wotywne 1. klasy

I – Msze wotywne 1. klasy w ogólności

328. Pod nazwą Mszy wotywnej 1. klasy rozumie się Mszę wotywną, którą wolno odprawić we wszystkie dni liturgiczne z wyjątkiem tych tylko, które są wymienione w tabeli pierwszeństwa pod nn. 1–8, z zachowaniem przepisu zawartego w n. 332.

329. Mszami wotywnymi 1. klasy przewidzianymi przez rubryki ogólne są:

1. Msze na Konsekrację (*de Dedicazione*) podczas konsekracji kościoła (nn. 331–334);
2. Msze ze śpiewem (*in cantu*) o Najśw. Sakramencie, podczas uroczystych obchodów Kongresu Eucharystycznego (n. 335);
3. Msze ze śpiewem (*in cantu*) o tajemnicach Pańskich, N. Maryi P., Świętym lub Błogosławionym z okazji nadzwyczajnego obchodu (n. 340)

a
).

330. Przywileje Mszy wotywnych 1. klasy są następujące:

1. odprawia się je z *Gloria i Credo*;
2. wykluczają one wszystkie wspomnienia nieuprzywilejowane i modlitwę nakazaną przez miejscowego Ordynariusza;
3. modlitwę Mszy wotywniej, która napotkała przeszkodę, dodaje się do modlitwy Mszy bieżącego dnia pod jednym zakończeniem, byleby nie przypadła dzień wymieniony na tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8;
4. jeżeli się je śpiewa, używa się tonu uroczystego.

1. Msze wotywne 2. klasy

I – Msze wotywne 2. klasy w ogólności

341. Pod nazwą Mszy wotywniej 2. klasy rozumie się Mszę wotywną, którą wolno odprawić we wszystkie dni liturgiczne 2., 3. i 4. klasy.

Jednak Msza za oblubieńców oraz Msza dziękczynna w 25. lub 50. rocznicę zawarcia małżeństwa jest zakazana we wszystkie niedziele.

342. Mszami wotywnymi 2. klasy przewidzianymi przez rubryki ogólne są:

1. Msza przy uroczystym poświęceniu kościoła lub kaplicy i przy konsekracji ołtarza (n. 345);
2. Msza Dni Krzyżowych w Litanię większą i mniejszą (nn. 346–347);
3. Msza wotywna z okazji czterdziestogodzinnego nabożeństwa albo innego wystawienia Najśw. Sakramentu (nn. 348–355);
4. Msza w uroczystość zewnętrzną świąt (nn. 356–361);
5. Msza w dniu koronacji Papieża i w rocznicę Papieża i Biskupa diecezji (nn. 362–365);

6. Msza w poważnej i publicznej sprawie (nn. 366–368);
7. Msza „O rozkrzewienie wiary” (n. 369);
8. Msze w pewnych specjalnych okolicznościach (nn. 370–372);
9. Msze wotywny w sanktuariach (nn. 373–377);

- Msza wotywna „Za oblubieńców” i Msza dziękczynna w 25. i 50. rocznicę zawarcia małżeństwa (nn. 378–382).

343. Przywileje Mszy wotywnych 2. klasy są następujące:

1. mówi się *Gloria*, jeżeli nie używa się paramentów barwy fioletowej; nie mówi się *Credo*, chyba że trzeba je odmówić z powodu przypadającej niedzieli lub oktawy;

2. dopuszczają tylko jedno wspomnienie i wykluczają modlitwę nakazaną przez miejscowego Ordynariusza;

3. modlitwę Mszy wotywny, która napotkała przeszkodę, dodaje się do modlitwy Mszy z dnia pod jednym zakończeniem, byleby nie przypadał dzień wymieniony na tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8, z zachowaniem przepisu zawartego w n. 380;

4. jeżeli się je śpiewa, używa się tonu uroczystego.

344. Msze wotywny 2. klasy podlegają zasadom ogólnym wymienionym w n. 343; zasady szczegółowe dla poszczególnych Mszy podaje się niżej.

II – Msza wotywna przy uroczystym poświęceniu kościoła lub kaplicy i przy konsekracji ołtarza

III – Msza w Dni Krzyżowe (Rogationum) w Litanię większą i mniejszą

IV – Msza wotywna z okazji czterdziestogodzinnego nabożeństwa lub innego wystawienia Najśw. Sakramentu

(Hic omittuntur)

V – Msze wotywnie w zewnętrznej uroczystości świąt

356. Pod nazwą uroczystości zewnętrznej jakiegoś święta rozumie się obchód tego święta dla dobra wiernych bez Oficjum albo w dniu, w którym święto napotyka przeszkodę, albo w niedzielę, jeżeli samo święto wypada w tygodniu, albo w innym ustalonym dniu.

357. Uroczystość zewnętrzna przysługuje jakiemuś świętu albo z samego prawa, albo na mocy specjalnego indultu.

358 ^{*}. Z samego prawa mają uroczystość zewnętrzną tylko:

1. święto Najśw. Serca Jezusowego;
2. święto Najśw. Maryi P. Różańcowej w pierwszą niedzielę października;
3. święto Oczyszczenia NMP, jeżeli czynność liturgiczną związaną z tym dniem przenosi się za pozwoleniem Stolicy Świętej na niedzielę; dotyczy to tylko tej Mszy, która następuje po poświęceniu świec i procesji;
4. święto prawnie ustanowionego Patrona głównego narodu, kraju lub prowincji, tak kościelnej, jak świeckiej, diecezji, miejsca lub miejscowości albo miasta;
5. święto prawnie ustanowionego Patrona głównego Zakonu lub Zgromadzenia Zakonnego i prowincji zakonnej;
6. święto prawnie ustanowionego Patrona głównego związków albo instytucji, w kościołach lub kaplicach, w których wierni zbierają się, aby uczcić Patrona;
7. święto rocznicy konsekracji oraz Tytułu własnego kościoła;
8. święto Tytułu oraz kanonizowanego Założyciela Zakonu lub Zgromadzenia;
9. święta lub wspomnienia wpisane do kalendarza całego Kościoła lub do kalendarza własnego, które obchodzi się przy licznych udziale ludu, co osądza miejscowy Ordynariusz.

359*. Uroczystość zewnętrzna przysługująca z samego prawa, jeżeli o niej nie postanowiono inaczej w n. 358, może się odbyć albo w sam dzień, w którym święto napotyka przeszkodę, albo w niedzielę bezpośrednio poprzedzającą lub bezpośrednio następującą po Oficjum święta, które napotkało przeszkodę, albo w innym dniu określonym przez Ordynariusza zgodnie z rubrykami.

Jeżeli uroczystość zewnętrzna zostaje przyznana specjalnym indultem, wyznacza się ją na określony dzień.

360. Ze święta, którego uroczystość zewnętrzną się obchodzi, można odprawić jedną Mszę ze śpiewem i jedną czytaną albo dwie Msze czytane jako wotywy 2. klasy z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w n. 358 c.

361. Pozostają w mocy pozwolenia na uroczystości zewnętrzne już przedtem udzielone specjalnym indultem niektórym diecezjom, kościołom lub rodzinom zakonnym, z tym eeeeeeoograniczeniem, że zakazane są w dni liturgiczne 1. klasy i nigdy nie wolno odprawić więcej niż dwie Msze z tej samej uroczystości.

wotywę 4. klasy.

VI – Msza wotywna w dniu koronacji Papieża oraz w rocznice Papieża i Biskupa diecezji

VII – Msza wotywna w poważnej i publicznej sprawie

VIII – Msza „O rozkrzewienie wiary”

IX – Msze wotywny w specjalnych okolicznościach

X – Msze wotywny w sanktuariach

(Hic omittuntur)

XI – Msza wotywna „Za oblubieńców” i Msza dziękczynna w 25. i 50. rocznicę zawarcia małżeństwa

378. Msza wotywna „Za oblubieńców” lub przynajmniej jej modlitwy we Mszy przypadającego dnia, są dozwolone, ilekroć zawiera się małżeństwo czy to poza czasem zakazanym, czy nawet w czasie zakazanym, jeżeli Ordynariusz miejscowy ze słusznej przyczyny pozwolił na uroczyste błogosławieństwo ślubne.

379. Oprócz dni, w których zabronione są wotywy 2. klasy, zakazuje się odprawiania Mszy „Za oblubieńców” także w niedziele oraz ilekroć, według n. 381 c, nie można udzielić błogosławieństwa ślubnego.

380. Ilekroć zakazana jest Msza „Za oblubieńców”, ale nie błogosławieństwo ślubne, odprawia się Mszę z dnia i do jej modlitwy dołącza się pod jednym zakończeniem modlitwę Mszy wotywny, która napotkała przeszkodę, nawet w tych dniach, w których według n. 343 c zakazane jest wspomnienie Mszy wotywny 2. klasy; w czasie tej Mszy udziela się w sposób zwykły błogosławieństwa ślubnego.

Jeżeli natomiast zakazana jest i Msza „Za oblubieńców”, i błogosławieństwo ślubne, można przenieść Mszę z błogosławieństwem na dogodniejszy, wolny od przeszkód dzień po zawarciu małżeństwa.

381. Ponadto należy przestrzegać następujących zasad co do Mszy „Za oblubieńców” i błogosławieństwa ślubnego:

1. błogosławieństwo ślubne jest nierozdzielnie związane ze Mszą. Dlatego poza Mszą można go udzielić tylko na podstawie papieskiego indultu; w tym wypadku należy go udzielać według formuły, która znajduje się w Rytuale Rzymskim tyt. VIII, rozdz. III;

2. błogosławieństwa ślubnego we Mszy winien udzielić kapłan, który odprawia Mszę, chociażby inny kapłan asystował przy zawarciu małżeństwa;

3. błogosławieństwo ślubne opuszcza się, jeżeli oblubieńcy nie są obecni, oraz jeżeli oboje lub jedno z nich już otrzymało błogosławieństwo, niemniej wolno zachować istniejący zwyczaj udzielania błogosławieństwa, jeżeli otrzymał je tylko mężczyzna;

4. w Dzień Zaduszny i w Trzy Dni Święte zakazana jest Msza wotywna i jej wspomnienie we Mszy dnia oraz błogosławieństwo ślubne w czasie Mszy

382. Na dziękczynienie w 25. lub 50. rocznicę zawarcia małżeństwa można odprawić jako wotywę 2. klasy albo Mszę o Trójcy Przen., albo o Najśw. Maryi P., dodając modlitwę dziękczynną do modlitwy Mszy pod jednym zakończeniem.

Po ukończeniu Mszy, odmawia się nad małżonkami modlitwy znajdujące się w Rytuale Rzymskim tyt. VIII, rozdz. VII.

XII – Inne Msze wotywny 2. klasy

383. Oprócz Mszy wotywnych 2. klasy wymienionych w poprzednich numerach należy przypomnieć Msze wotywny czytane dozwolone jako wotywy 2. klasy w czasie obchodów Kongresu Eucharystycznego (n. 336) oraz w czasie pewnych nadzwyczajnych obchodów (n. 340 *b*).

1. Msze wotywny 3. klasy

384. Pod nazwą Mszy wotywny 3. klasy rozumie się Mszę wotywną, którą wolno odprawiać w dni liturgiczne 3. i 4. klasy.

385. Mszami wotywnymi 3. klasy przewidzianymi przez rubryki ogólne są:

1. jedna Msza o Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie w pierwszy czwartek lub pierwszą sobotę każdego miesiąca w kościołach i kaplicach, w których w tym dniu odprawia się specjalne modlitwy o uświęcenie duchowieństwa;

2. dwie Msze o Najśw. Sercu Jezusowym w pierwszy piątek każdego miesiąca w kościołach i kaplicach, w których w tym dniu odprawia się specjalne modlitwy na cześć tegoż Najśw. Serca;

3. jedna Msza o Niepokalanym Sercu N. Maryi Panny w pierwszą sobotę każdego miesiąca w kościołach i kaplicach, w których odprawia się w tym dniu specjalne modlitwy na cześć tegoż Niepokalanego Serca N. Maryi Panny.

Do tego należy dodać Mszę o Najśw. Sakramencie dozwoloną poszczególnym kapłanom w dniach Kongresu Eucharystycznego (n. 337).

386. Porządek Mszy wotywnych 3. klasy jest następujący:

1. odprawia się je z *Gloria*, lecz zawsze bez *Credo*;
2. dopuszczają dwa wspomnienia albo jedno wspomnienie i modlitwę nakazaną przez Ordynariusza miejscowego;
3. jeżeli są ze śpiewem, używa się tonu uroczystego;
4. jeżeli napotykają przeszkodę, nie wspomina się ich we Mszy dnia.

1. Msze wotywno 4. klasy

387. Mszą wotywną 4. klasy jest Msza wotywna, którą można odprawiać tylko w dni liturgiczne 4. klasy.

388. Jako Mszę wotywną 4. klasy można odprawić każdą Mszę dopuszczoną przez rubryki jako wotywę. Wymaga się jednak słusznego powodu, którym może być potrzeba, pożytek lub nabożeństwo odprawiającego kapłana lub wiernych.

389. Co do porządku Mszy wotywnych 4. klasy należy zachować następujące zasady:

1. nie mówi się *Gloria* z wyjątkiem Mszy o Aniołach w każdym dniu i Mszy o N. Maryi P. w soboty;
2. oprócz modlitwy Mszy można odmówić dwie inne modlitwy, do których zalicza się wspomnienia Oficjum dnia i zachodzące w Oficjum dnia, modlitwę nakazaną przez miejscowego Ordynariusza i modlitwę wotywną;
3. *Credo* zawsze się opuszcza;
4. jeżeli są ze śpiewem, używa się tonu powszedniego.

Rozdział VII

Msze za zmarłych

(Hic omittuntur)

Rozdział VIII

Różne części Mszy

1. **Psalm** *Iudica me, Deus*, **spowiedź powszechna i okadzenie ołtarza**

424. Psalm *Iudica me, Deus* z antyfoną oraz spowiedź powszechną z absolicją odmawia się przed stopniami ołtarza w każdej Mszy ze śpiewem i czytanej; opuszcza się zaś razem z następującymi wersetami i modlitwami *Aufer a nobis* oraz *Oramus te, Domine*:

1. we Mszy święta Oczyszczenia N. Maryi P., która następuje po poświęceniu i procesji ze świecami;
2. we Mszy Środy Popielcowej, którą odprawia się po poświęceniu i nałożeniu popiołu;
3. we Mszy z 2. niedzieli Męki Pańskiej, czyli Palmowej, która następuje po poświęceniu i procesji z palmami;
4. we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
5. we Mszy Dni Krzyżowych, która następuje po procesji w Litanię większą i mniejszą;
6. w pewnych Mszach, które następują po niektórych konsekracjach, zgodnie z rubrykami Pontyfikału Rzymskiego.

425. Psalm *Iudica me, Deus* opuszcza się:

1. w Mszach z okresu liturgicznego od 1. niedzieli Męki Pańskiej aż do W. Czwartku Wieczery Pańskiej;
2. w Mszach za zmarłych.

426. We wszystkich Mszach śpiewanych można dokonać okadzeń, które obowiązują we Mszy uroczystej.

1. Antyfona na wejście i *Kyrie, eleison*

427. Na wejście odmawia się antyfonę z werselem psalmu oraz *Gloria Patri*, po czym powtarza się antyfonę.

Nie ma antyfony na wejście z psalmem i *Gloria Patri* we Mszy Wigilii Wielkanocnej.

428. Opuszcza się *Gloria Patri* przy introicie w Mszach z okresu liturgicznego od 1. niedzieli Męki Pańskiej do W. Czwartku Wieczery Pańskiej i w Mszach za zmarłych.

429. W okresie wielkanocnym do antyfony na wejście dodaje się podwójne *Alleluia*, jeżeli go nie ma. Natomiast ilekroć Mszę odprawia się poza okresem wielkanocnym, opuszcza się *Alleluia*

przy antyfonie na wejście, chyba że Msza zawiera inną wskazówkę.

430. Po powtórzeniu antyfony na wejście mówi się dziewięć razy *Kyrie, eleison*, to jest trzy razy *Kyrie, eleison*, t

rzy razy

Christe, eleison

i trzy razy

Kyrie, eleison.

1. **Hymn** *Gloria in excelsis*

431. Hymn *Gloria in excelsis* odmawia się:

1. w Mszach, które odpowiadają Oficjum dnia, ilekroć na Jutrzni odmówiono hymn *Te Deum*;
2. w Mszach świątecznych, o których mowa w n. 302;
3. w Mszach W. Czwartku Wieczery Pańskiej i we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
4. w Mszach wotywnych 1., 2. i 3. klasy, jeżeli nie używa się szat fioletowych;
5. w Mszach wotywnych 4. klasy o Aniołach odprawianych w każdym dniu tygodnia i we Mszy o N. Maryi P. odprawianej w soboty.

432. Hymn *Gloria in excelsis* opuszcza się:

1. w Mszach, które odpowiadają Oficjum dnia, ilekroć na Jutrzni opuszcza się hymn *Te Deum*;
2. we wszystkich Mszach, w których używa się barwy fioletowej;
3. w Mszach wotywnych 4. klasy z wyjątkiem tych, o których mowa w n. 431 e;
4. w Mszach za zmarłych.

1. **Modlitwy**

I – Modlitwy w ogólności

433. Pod nazwą modlitw we Mszy należy rozumieć:

1. modlitwę Mszy, którą się odprawia;
2. modlitwy Oficjum wspomnianego i przypadającego wspomnienia;
3. inne modlitwy przepisane przez rubryki (nn. 447–453);
4. modlitwę nakazaną przez Ordynariusza miejscowego (nn. 454–460);
5. modlitwę wotywną, którą w pewne dni liturgiczne może dowolnie odmawiać odprawiający kapłan (nn. 461–465).

434. Ilość modlitw ustalona dla poszczególnych dni liturgicznych obejmuje modlitwę Mszy i wspomnienia oraz inne modlitwy przepisane przez rubryki lub nakazane przez Ordynariusza, lub wotywny.

Dlatego po modlitwie Mszy:

1. w dni liturgiczne 1. klasy, w Mszach wotywnych 1. klasy i w Mszach ze śpiewem niekonwentalnych nie dopuszcza się żadnej innej modlitwy oprócz modlitwy, którą należy odmówić pod jednym zakończeniem, i jednego wspomnienia uprzywilejowanego z zachowaniem przepisu zawartego w n. 333;
2. w niedziele 2. klasy nie dopuszcza się żadnej innej modlitwy oprócz wspomnienia święta 2. klasy, które opuszcza się, jeżeli trzeba odmówić wspomnienie uprzywilejowane;
3. w inne dni liturgiczne 2. klasy i w Mszach wotywnych 2. klasy dopuszcza się tylko jedną inną modlitwę, mianowicie albo jedną uprzywilejowaną, albo jedną zwykłą;
4. w dni liturgiczne 3. i 4. klasy i w Mszach wotywnych 3. i 4. klasy dopuszcza się tylko 2 modlitwy.

435. Opuszcza się każdą modlitwę, która przekracza ilość ustaloną dla poszczególnych dni liturgicznych; pod żadnym pozorem nie wolno przekroczyć potrójnej liczby modlitw.

436. Modlitwę własną Mszy odmawia się zawsze pod swoim zakończeniem, chyba że trzeba dołączyć pod tym samym zakończeniem inną modlitwę, jak to wskaże się niżej w nn. 444–445.

437. Zawsze odmawia się pod drugim zakończeniem:

1. wspomnienia, które trzeba zrobić;
2. modlitwę nakazaną przez Ordynariusza miejscowego;
3. modlitwę wotywną.

438. Jeżeli dwie modlitwy w pierwszej lub drugiej części składają się prawie z tych samych słów, modlitwę następną:

1. jeżeli jest z okresu liturgicznego, zmienia się na inną z następnej niedzieli lub dnia powszedniego;
2. jeżeli chodzi o Świętego, zmienia się na inną z tego samego lub podobnego Commune;
3. jeżeli chodzi o modlitwę nakazaną, opuszcza się.

439. W modlitwach Oficjum przeniesionego lub przełożonego nie należy zmieniać słów *hanc* lub *ho-dier-nam*,
lub
præsentem diem
albo podobnych.

440. Ilekroć w Mszałe zachodzą słowa *Flectamus genua*, *Levate*, we Mszy uroczystej wygłasza je diakon, w innych Mszach celebrans; po *Flectamus genua* wszyscy razem z celebransem klękają i przez pewien okres czasu modlą się w milczeniu; po *Levate* wszyscy wstają i celebrans odmawia modlitwę.

441. Co do jakości i ilości modlitw w Mszach za zmarłych należy zachować przepisy podane w n. 398.

II – Modlitwy w Mszach z wieloma lekcjami

442. W Mszach z wieloma lekcjami (nn. 467–468) wspomnienia i inne modlitwy należy umieścić po modlitwie, która poprzedza ostatnią lekcję, czyli epistołę; tylko tę modlitwę bierze się pod uwagę, określając ilość modlitw.

443. Jako wspomnienie dnia powszedniego, którego Msza ma wiele lekcji, odmawia się pierwszą modlitwę, mianowicie tę, która była odmówiona w Laudes.

III – Modlitwy, które należy odmawiać pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy

444. Do modlitwy Mszy dołącza się pod jednym zakończeniem drugą modlitwę tylko wówczas, gdy jest to:

1. modlitwa obrzędowa (n. 447);
2. modlitwa Mszy wotywniej 1. lub 2. klasy, która napotkała przeszkodę (nn. 330 c, 343 c);
3. inna modlitwa, którą rubryki wyraźnie nakazują albo pozwalają odmówić pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy (nn. 110, 355, 449, 451, 453).

445. Pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy można odmówić tylko jedną modlitwę.

Jeżeli zgodnie z rubrykami należałoby odmówić więcej modlitw pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy, zachowuje się tylko jedną według kolejności opisanej wyżej w n. 444; pozostałe opuszcza się.

446. Modlitwę, którą należy odmówić pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy, uważa się za jedno z nią i odmawia się także we Mszach ze śpiewem (in cantu).

IV – Modlitwy obrzędowe

V – Modlitwy w dniu koronacji Papieża oraz w rocznicę Papieża i Biskupa diecezjalnego

VI – Modlitwa kapłana za siebie w rocznicę własnych święceń kapłańskich

VII – Modlitwa „O rozkrzewienie wiary”

VIII – Modlitwa nakazana

IX – Modlitwa wotywna

(Hic omittuntur)

1. Lekcje i inne części aż do ewangelii

466. Po modlitwie czyta się epistołę; po jej skończeniu odpowiada się *Deo gratias*.

467. Przed epistołą czyta się jedną lekcję:

1. w środy Suchych Dni;
2. w środę czwartego tygodnia W. Postu;
3. w Wielką Środę.

Na końcu tej lekcji odpowiada się *Deo gratias*.

468. Pięć lekcji czyta się przed epistołą w soboty Suchych Dni; na końcu każdej lekcji, oprócz lekcji z Proroka Daniela, odpowiada się *Deo gratias*.

W Mszach konwentualnych oraz w Mszach, w których udziela się święceń, zawsze należy odczytać wszystkie lekcje z ich modlitwami i wersetami; w innych Mszach, tak ze śpiewem, jak czytanych, można odmówić tylko pierwszą modlitwę, która odpowiada Oficjum, z *Flectamus genua*, jeżeli należy je wygłosić, oraz pierwszą lekcję z jej wersetami, następnie mówi się w zwykły sposób *Dominus vobiscum, Et cum spi-ritu tuo, Oremus* i drugą modlitwę bez *Flectamus genua*, po której następują zachodzące wspomnienia. Opuściwszy następne lekcje z ich wersetami i modlitwami, natychmiast czyta się ostatnią lekcję, czyli epistołę i następujący po niej traktus, a w sobotę po Zesłaniu Ducha Św. także sekwencję.

469. Po epistole mówi się graduał i *Alleluia* z wersetami albo traktus, jak podano w Mszałe na właściwym miejscu.

470. Przed ostatnim *Alleluia* albo po traktusie mówi się sekwencję. Nie odmawia się jej w Mszach wotywnych. Odnośnie do sekwencji *Dies iræ* należy zachować zasady podane w n. 399.

471. Na początku ewangelii mówi się *Dominus vobiscum*, na co odpowiada się *Et cum spiritu tuo*; następnie:
Sequentia
(lub:
Initium
)
sancti Evangelii secundum N.
,
na co odpowiada się
Gloria tibi, Domine;
na końcu odpowiada się
Laus tibi, Christe.

472. W Wielkim Tygodniu przed czytaniem opisu Męki Pańskiej nie mówi się *Dominus vobiscum* ani *Sequentia sancti Evangelii, Gloria tibi, Domine*, lecz *Passio Domini nostri Iesu Christi secundum N.*, a na końcu nie odpowiada się *Laus tibi, Christe*.

473. We Mszach ze śpiewem celebrans opuszcza to wszystko, co diakon, subdiakon i lektor śpiewają i czytają, wykonując swój urząd.

474. Po ewangelii, zwłaszcza w niedziele i dni świąt obowiązujących, w miarę możliwości winna się odbyć krótka homilia dla wiernych.

Jeżeli homilię wygłasza inny kapłan niż odprawiający, nie może jej głosić równocześnie z odprawianiem Mszy, przeszkadzając uczestnictwu wiernych; w takim wypadku należy przerwać odprawianie Mszy i podjąć je dopiero po zakończeniu homilii.

1. Wyznanie wiary

475. Po ewangelii lub homilii odmawia się wyznanie wiary:

1. w każdą niedzielę, chociażby jej Oficjum ustąpiło przed jakimś świętem albo odprawiano wotywę 2. klasy;
2. w święta 1. klasy i w Mszach wotywnych 1. klasy;
3. w święta 2. klasy Pańskie i N. Maryi Panny;
4. przez oktawy Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha Św., także w przypadające święta i we Mszach wotywnych;
5. w główne święta (festa natalicia) Apostołów i Ewangelistów oraz w święta Katedry św. Piotra i św. Barnaby Ap.

476. Nie odmawia się wyznania wiary:

1. w W. Czwartek w Mszach Krzyżma św. i Wieczerzy Pańskiej oraz we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
2. w święta 2. klasy z wyjątkiem tych, które są wymienione wyżej w n. 475 c oraz e;
3. w Mszach wotywnych 2. klasy;
4. w Mszach świątecznych i wotywnych 3. i 4. klasy;
5. z powodu jakiegoś wspomnienia zachodzącego we Mszy;
6. w Mszach za zmarłych.

1. Antyfona na ofiarowanie i ciche modlitwy (sekrety)

477. Po wyznaniu wiary albo jeżeli się go nie odmawia, po ewangelii lub homilii mówi się *Dominus vobiscum*,
na co odpowiada się
Et cum spiritu tuo,
i
Oremus;
następnie odmawia się antyfonę na ofiarowanie, której nie ma tylko we Mszy Wigilii Wielkanocnej.

478. W okresie wielkanocnym do antyfony na ofiarowanie dodaje się *Alleluia*, jeżeli go nie ma. Poza okresem wielkanocnym, oprócz okresu od Siedemdziesiątnicy do Wielkanocy, zachowuje się *Alleluia*, które niekiedy znajduje się na końcu antyfony na ofiarowanie.

479. Ofiarowanie hostii i kielicha i następne czynności wykonuje się jak w częściach stałych Mszy (Ordo Missæ).

480. Modlitwę zwaną „sekreta” odmawia się cicho, bez *Dominus vobiscum* i *Oremus*. Odmawia się tyle sekret, ile było modlitw na początku Mszy. Odmawia się je w tym samym porządku i kończy jak inne modlitwy.

481. Zakończenie ostatniej sekrety odmawia się cicho aż do słów *Per omnia sæcula sæculorum*,
które wypowiada się głośno.

1. Prefacja

482. W każdej Mszy odmawia się prefację własną, a jeżeli jej nie ma, prefację okresową (de Tempore) albo zwykłą (Communis).

483. Żadne wspomnienie zachodzące we Mszy nie wprowadza własnej prefacji.

484. *Prefację o Bożym Narodzeniu* odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach Bożego Narodzenia i jego oktawy oraz w święto Oczyszczenia NMP;

2. jako *okresową* – w czasie oktawy Bożego Narodzenia także w Mszach, które poza oktawą miałyby prefację własną, z wyjątkiem tych Mszy, które mają własną prefację o tajemnicach lub Osobach Boskich; oraz w dniach od 2 do 5 stycznia.

485. *Prefację o Objawieniu Pańskim*, odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach ze święta Objawienia Pańskiego i Wspomnienia Chrztu Pańskiego;

2. jako *okresową* – w dniach od 7 do 13 stycznia.

486. *Prefację wielkopostną* odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach okresu od Środy Popielcowej do soboty przed 1. niedzielą Męki Pańskiej;

2. jako *okresową* – w innych Mszach odprawianych w tym czasie i niemających własnej prefacji.

487. *Prefację o Krzyżu Świętym* odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach okresu od 1. niedzieli Męki Pańskiej aż do W. Czwartku Wieczery Pańskiej; w świątecznych i wotywnych Mszach o Krzyżu Św., o Męce Pańskiej i narzędziach Męki Pańskiej, o Najdroższej Krwi Chrystusa, o Najświętszym Odkupicielu;

2. jako *okresową* – od 1. niedzieli Męki Pańskiej aż do W. Środy we wszystkich Mszach, które nie mają własnej prefacji.

488. *Prefację Mszy Krzyżma św.* odmawia się w W. Czwartek Wieczery Pańskiej w tej Mszy.

489. *Prefację wielkanocną* odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach okresu od Mszy Wigilii Wielkanocnej aż do wigilii Wniebowstąpienia Pańskiego;

2. jako *okresową* – w innych Mszach odprawianych w tym czasie i niemających własnej prefacji.

490. *Prefację o Wniebowstąpieniu Pańskim* odmawia się:

1. jako *własną* – w święto Wniebowstąpienia Pańskiego;

2. jako *okresową* – od piątku po Wniebowstąpieniu aż do piątku przed wigilią Zesłania Ducha Św., we wszystkich Mszach, które nie mają własnej prefacji.

491. *Prefację o Najśw. Sercu Jezusowym* odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o Najśw. Sercu Jezusowym.

492. *Prefację o Chrystusie Królu* odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o Chrystusie Królu.

493. *Prefację o Duchu Świętym* odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach okresu od Wigilii Zesłania Ducha Św. aż do następnej soboty oraz w Mszach świątecznych i wotywnych o Duchu Św.;

2. jako *okresową* – w innych Mszach odprawianych w tym czasie i niemających własnej prefacji.

494. *Prefację o Trójcy Przenajświętszej* odmawia się:

1. jako *własną* – w Mszach ze święta i wotywach o PrzeNajśw. Trójcy;

2. jako *okresową* – w niedziele Adwentu i we wszystkie niedziele 2. klasy poza okresem Wcielenia i wielkanocnym.

495. *Prefację o Najśw. Maryi Pannie* odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o N. Maryi Pannie oprócz święta Oczyszczenia N. Maryi Panny.

496. *Prefację o św. Józefie* odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o św. Józefie.

497. *Prefację o Apostołach* odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o Apostołach i Ewangelistach.

498. *Prefację zwykłą (communis)* odmawia się w Mszach, które nie mają własnej prefacji i nie muszą przyjąć prefacji okresowej.

499. *Prefację o zmarłych* odmawia się w Mszach za zmarłych.

1. Kanon Mszy i inne części aż do pokomunii

500. Po prefacji i *Sanctus* odmawia się cicho Kanon Mszy, jak w częściach stałych Mszy.

501. Ilekroć trzeba zmieniać modlitwy *Communicantes*, *Hanc igitur* oraz *Qui pridie*, zaznaczono to na właściwym miejscu w odnośnych Mszach.

W oktawach Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha Świętego własne *Communicantes* oraz *Hanc igitur*

odmawia się także w Mszach, które nie są z oktawy, chociażby miały własną prefację.

502. Właściwa pora (*tempus proprium*) rozdawania wiernym Komunii przypada we Mszy po Komunii odprawiającego kapłana, który sam winien ją rozdawać przystępującym, chyba że z powodu wielkiej ilości komunikujących wypada, aby mu pomógł jeden lub kilku innych kapłanów.

Jest zupełnie niewłaściwe (*Dedecet omnino*), aby przy tym samym ołtarzu, przy którym aktualnie odprawia się Mszę św., inny kapłan rozdawał Komunię św. poza właściwą jej porą.

Ze słusznej przyczyny wolno rozdawać Komunię św. także bezpośrednio przed lub po Mszy św., a nawet poza Mszą; w tych wypadkach należy użyć formy przepisanej w Rytuale Rzymskim, tyt. V, rozdz. II, nn. 1–10.

503. Gdy rozdaje się Komunię św. w czasie Mszy, celebrans, przyjąwszy Najświętszą Krew i opuściwszy spowiedź powszechną i absolicję, odmawia *Ecce Agnus Dei* i trzykrotnie *Domine, non sum dignus* i bez-pośrednio przystępuje do rozdawania Komunii św.

504. Po odprawieniu Kanonu i wszystkich innych części aż do Komunii, odmawia się antyfonę na Komunię, a na jej końcu w okresie wielkanocnym dodaje się *Alleluia*, jeżeli go nie ma; poza okresem wielkanocnym, oprócz okresu od Siedemdziesiątnicy aż do Wielkanocy, zachowuje się *Alleluia*, które niekiedy znajduje się na końcu tej antyfony.

505. Modlitwy po Komunii odmawia się w tej samej ilości, w taki sposób i w takim porządku, jak

modlitwy na początku Mszy.

506. W Mszach z dni powszednich W. Postu i okresu Męki Pańskiej, oprócz Trzech Dni Świętych, po ostatniej modlitwie po Komunii dodaje się *modlitwę nad ludem*, którą odmawia się zawsze pod odrębnym zakończeniem, a przed nią mówi się

Oremus. Humiliate capita vestra Deo.

Tę modlitwę należy odmówić, choćby ją już poprzedziły trzy modlitwy po Komunii.

1. Zakończenie Mszy

507. Na końcu Mszy mówi się *Ite Missa est*, na co odpowiada się *Deo gratias*.

Jednak:

1. w wieczornej Mszy Wieczerzy Pańskiej, po której następuje uroczyste złożenie Najśw. Sakramentu, oraz w innych Mszach, po których następuje jakaś procesja, mówi się *Benedicamus Domino*,

na co odpowiada się

Deo gratias;

2. w Mszach z oktawy Wielkanocy do *Ite Missa est* i następującego *Deo gratias* dodaje się podwójne *Ileluia*; A

3. w Mszach za zmarłych mówi się *Requiescant in pace*, na co odpowiada się *Amen*.

508. Po odmówieniu *Placeat* daje się błogosławieństwo, które opuszcza się tylko wtedy, gdy mówi się *Benedicamus Domino* albo *Requiescant in pace*.

509. Jako ostatnią ewangelię w każdej Mszy zasadniczo odczytuje się początek Ewangelii według św. Jana.

Jednak w 2. niedzielę Męki Pańskiej, czyli Palmową, we wszystkich Mszach, które nie łączą się z poświęceniem palm i procesją, odczytuje się ostatnią ewangelię własną.

510. Ostatnią ewangelię zupełnie się opuszcza:

1. w Mszach, w których mówi się *Benedicamus Domino* zgodnie z n. 507 a;
2. w trzeciej Mszy w święto Bożego Narodzenia;
3. w 2. niedzielę Męki Pańskiej, czyli Palmową – we Mszy, która następuje po poświęceniu i procesji z palmami;
4. we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
5. w Mszach za zmarłych, gdy następuje absolucja przy katafalku;
6. w Mszach, które następują po niektórych konsekracjach, zgodnie z rubrykami Pontyfikału Rzymskiego.

Rozdział IX

Rodzaj głosu we Mszy

511. *We Mszy czytanej* mówi się głośno:

1. słowa *In nomine Patris* itd.; psalm *Iudica me, Deus* z antyfoną, spowiedź powszechną i następujące modlitwy aż do *Oremus*
włącznie; modlitwy
Aufer a nobis
oraz
Oramus te, Domine
mówi się cicho;
2. antyfonę na wejście z werselem i *Gloria Patri* oraz *Kyrie, eleison*;
3. hymn *Gloria in excelsis*;
4. *Dominus vobiscum, Oremus, Flectamus genua – Levate*, modlitwy;
5. lekcje, epistołę, graduał, traktus, *Alleluia* z werselem, sekwencję i ewangelię;
6. wyznanie wiary;
7. *Dominus vobiscum, Oremus*, antyfonę na ofiarowanie oraz słowa *Orate, fratres*;
8. prefację oraz *Sanctus – Benedictus*;
9. słowa *Nobis quoque peccatoribus*; modlitwę Pańską ze wstępem; *Per omnia sæcula*
sæculorum i *Pax*
Domini sit semper vobiscum;
Agnus Dei

itd.; słowa

Domine, non sum dignus

przed Komunią celebrans; formuły przy Komunii wiernych; antyfonę na Komunię;

Dominus vobiscum

i pokomunie oraz słowa

Humiliate capita vestra Deo

i modlitwę nad ludem;

- *Ite Missa est* albo *Benedicamus Domino*, albo *Requiescant in pace*; błogosławieństwo i ostatnią ewangelię.

Wszystkie inne modlitwy odmawia się cicho

512. Kapłan winien bardzo starać się o to, aby modlitwy głośne odmawiać wyraźnie i godnie, niezbyt śpiesznie, aby mógł czytać ze zrozumieniem, i niezbyt wolno, aby nie sprawiać odrazy słuchającym; jeżeli odprawia przy bocznym ołtarzu, niech nie mówi zbyt głośno, aby nie przeszkadzać odprawiającym równocześnie w tym samym kościele, ani tak cicho, że otaczający nie mogą go słyszeć. Modlitwy ciche niech odmawia tak, aby sam siebie słyszał, a nie był słyszany przez otaczających go.

513. *We Mszy uroczystej* celebrans:

1. śpiewa: *Dominus vobiscum*, ilekroć zachodzi, oprócz wersetów po spowiedzi powszechnej; modlitwy; *Oremus* przed antyfoną na ofiarowanie; *Per omnia*

sæcula sæculorum

z prefacją;

Per omnia sæcula sæculorum

z

Pater noster

i jego wstępem;

Per omnia sæcula sæculorum

z

Pax Domini;

2. zaczyna śpiewać *Gloria* oraz *Credo*, gdy należy je wykonać;

3. *mówi głośno*: modlitwy przy Komunii wiernych i słowa błogosławieństwa na końcu Mszy;

4. *mówi półgłosem*: części, na które mają odpowiadać diakon i subdiakon;
5. *mówi cicho*: inne części, które we Mszy czytanej należy odmawiać głośno;
6. *opuszcza*: te części, które wygłaszają diakon, subdiakon i lektor.

514. *W Mszach śpiewanych*, to znaczy bez diakona i subdiakona, celebrans winien zachować to, co powiedziano w numerze poprzednim, a ponadto winien odśpiewać części należące do diakona i subdiakona. Epistolę może śpiewać lektor. Jeżeli lektor jej nie śpiewa, wystarczy, że odczyta ją bez śpiewu sam celebrans, może on jednak odśpiewać ją w zwykły sposób.

515. *Tonu uroczystego* w śpiewie modlitw, prefacji i modlitwy Pańskiej używa się:

1. w niedziele;
2. w Mszach świątecznych oraz we Mszy o N. Maryi Pannie w soboty;
3. w wigilie 1. klasy;
4. w Wielki Czwartek Wieczerzy Pańskiej i we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
5. w oktawach;
6. w Mszach wotywnych 1., 2. i 3. klasy.

516. *Tonu powszedniego (ferialis)* używa się:

1. w dni powszednie;
2. w wigilie 2. i 3. klasy;
3. w Mszach wotywnych 4. klasy;
4. w Mszach za zmarłych.

Rozdział X

Porządek klęczenia, siedzenia i stania we Mszy

517. *We Mszy czytanej* kapłan odprawiający klęka:

1. ilekroć w obrzędach Mszy (Ritus servandus in celebratione Missæ) albo w Częściach stałych Mszy (Ordo Missæ), albo w częściach zmiennych Mszy (Proprium) zaznaczono, że ma

klękać;

2. gdy Najśw. Sakrament spoczywa odsłonięty na ołtarzu, ilekroć przychodzi do środka ołtarza lub odchodzi.

518. *W Mszach ze śpiewem*, kapłan odprawiający klęka:

1. w tych momentach, w których klęka we Mszy czytanej; jednak na słowa, które inni mają odśpiewać nie klęka wtedy, gdy sam czyta te słowa, lecz wtedy, gdy te słowa śpiewają usługujący lub chór zależnie od przepisów rubryk;

2. na słowa *Et incarnatus est* w wyznaniu wiary kapłan odprawiający zawsze klęka, gdy te słowa odmawia; gdy się je śpiewa, powtórnie klęka, jeżeli nie siedzi; jeżeli siedzi, nie klęka, lecz tylko głęboko pochyla odkrytą głowę, z wyjątkiem trzech Mszy Bożego Narodzenia i Mszy Zwiastowania N. Maryi Panny, w których wszyscy klękają, gdy śpiewa się te słowa.

519. *Usługujący* we Mszach ze śpiewem zawsze klękają z odprawiającym kapłanem oprócz subdiakona trzymającego księgę na ewangelię i akolitów trzymających świeczniki, którzy wtedy nie klękają. Gdy diakon śpiewa słowa, na które należy klęknąć, sam klęka zwrócony w stronę księgi, celebrans zaś i wszyscy inni klękają, zwróciwszy się w stronę ołtarza. Na Przeistoczenie usługujący klękają na oba kolana.

520. W chórze ci, którzy nie są Prałatami, klękają na spowiedź powszechną z psalmem i na błogosławieństwo celebransa na końcu Mszy. Prałaci zaś i kanonicy na błogosławieństwo głęboko pochylają głowy.

521. Ponadto wszyscy, także Prałaci, klękają w chórze:

1. na Przeistoczenie;

2. na Komunię wiernych;

3. w Mszach dni powszednich Adwentu, W. Postu, okresu Męki Pańskiej, Suchych Dni wrześnieowych, wigilii 2. i 3. klasy poza okresem wielkanocnym i w Mszach za zmarłych; na modlitwy przed epistołą, po *Dominus vobiscum*; od końca *Sanctus* aż do wstępu modlitwy Pańskiej wyłącznie oraz na modlitwy po Komunii i nad ludem;

4. ilekroć usługujący lub chór śpiewają słowa, które wymagają ukłęknięcia.

522. W chórze wszyscy klękają na jedno kolano:

1. gdy celebrans odmawia w wyznaniu wiary słowa *Et incarnatus est* itd.;
2. gdy w ostatniej ewangelii czyta słowa *Et Verbum caro factum est*.

523. We Mszy uroczystej celebrans może siedzieć obok ołtarza po stronie epistoły między diakonem i subdiakonem, gdy śpiewa się: *Kyrie, eleison, Gloria in excelsis*, sekwencję i *Credo*; w innym czasie stoi przy ołtarzu lub klęka, jak wyżej. Odnosi się to także do Mszy śpiewanej.

524. W chórze nie siedzą ci, którzy aktualnie śpiewają, inni zaś mogą siedzieć:

1. gdy celebrans siedzi;
2. gdy śpiewa się lekcje i epistołę, graduał, traktus, *Alleluia* z jego werselem i sekwencję;
3. od ofiarowania aż do okadzenia chóru lub, jeżeli nie okadza się chóru, aż do prefacji;
4. od końca Komunii aż do *Dominus vobiscum* przed pokomunią.

Na inne części stoją lub klęczą, jak wyżej.

Rozdział XI

Przygotowanie ołtarza do Mszy

525. Ołtarz, na którym odprawia się Najśw. Ofiarę Mszy, winien być kamienny, należycie konsekrowany, albo powinien zawierać płytę kamienną, należycie konsekrowaną, która ma być tak obszerna, aby spoczęła na niej hostia i większa część kielicha, albo na podstawie indultu papieskiego *antimensium* należycie poświęcone.

526. Ołtarz należy przykryć trzema poświęconymi obrusami, z których jeden ma być tak długi, aby po bokach spływał aż do posadzki.

527. Nad ołtarzem winien się wznosić dość wielki krzyż z wizerunkiem Ukrzyżowanego, a po obu jego stronach świeczniki z zapalonymi świecami, których liczba zależy od rodzaju Mszy. Ustawia się także tabliczki z cichymi modlitwami, lecz tylko na czas Mszy; po stronie epistoły przygotowuje się poduszkę lub pulpit pod Mszał.

528. Po stronie epistoły, na stole do tego przeznaczonym, należy przygotować ampułki z winem i wodą oraz ręcznik na tacce, mały dzwonek i patenę do Komunii wiernych.

529. Na ołtarzu nie wolno kłaść niczego, co nie należy do Ofiary Mszy lub ozdób ołtarza.

530. Tam, gdzie istnieje zwyczaj zapalania świecy obok ołtarza od Przeistoczenia do Komunii, należy go zachować.

---

* Zmieniony dekretem ŚKO z dnia 27 maja 1961 r.: RBL 14 (1961) nr 6, s. 330.

* Zmieniony dekretem ŚKO z dnia 2 stycznia 1962 r.: RBL 15 (1962) nr 3, s. 183–184.

